

Nederland vraagt om meer overheid en meer inspraak

– Meerderheid stemt voor referenda over nationaal beleid –

AMSTERDAM, 5 oktober 2007 – Een ruime meerderheid van de Nederlandse bevolking (72%) vindt dat de overheid burgers meer zou moeten betrekken in het vormen van beleid. Het vertrouwen in het kabinet en de Tweede Kamer is laag en de helft van Nederland voelt zich niet vertegenwoordigd in de politiek. In totaal 65% is voor referenda als het gaat om landelijk beleid, waarvan 67% vindt dat deze bindend zou moeten zijn. 50% is voor een gekozen minister-president. Hetzelfde geldt voor Europa: 60% vindt dat er een nieuw landelijk referendum moet komen over het Europese verdrag. Overigens zie je bij alle politieke partijen een meerderheid vóór dit referendum.

De Nederlandse burger heeft hoge verwachtingen van de overheid. Meer dan de helft vindt dat de overheid er meer voor moet zorg dragen dat ouders hun kinderen goed opvoeden (67%), burgers respectvol met elkaar omgaan (65%) en mensen niet in financiële problemen komen (55%). Er wordt sterk gepleit voor gelijkheid voor de wet en gelijkheid in kansen. Tegelijkertijd zou de overheid zich op sommige terreinen juist mogen terugtrekken. Zo is maar liefst 81% erop tegen dat de overheid opdraait voor de kosten voor het beveiligen van voetbalwedstrijden. Het bovenstaande is slechts een greep uit de resultaten van de nieuwste en speciale editie over democratie en overheid van 21minuten.nl, het grootste online opinieonderzoek van Nederland.

Democratie staat onder druk

Nederland hecht veel waarde aan de democratie en 69% ziet in het stelsel meer voordelen dan nadelen. Wel denkt 51% dat de Nederlandse democratie wordt bedreigd door gebruiken en denkbeelden die ingaan tegen de beginselen van de democratische rechtsstaat. De verantwoordelijkheid voor het in stand houden van de democratie ligt volgens de bevolking in de eerste plaats bij de burger zelf (82%), gevolgd door de Tweede Kamer (64%) en het kabinet (58%). Beginnende democratieën in andere landen moeten volgens een meerderheid (58%) actief worden ondersteund. Militair ingrijpen in een dictatuur wordt door de helft van Nederland afgekeurd.

De Nederlandse bevolking streeft in sterke mate naar een solidaire en gelijkwaardige samenleving. Gelijkheid voor de wet en gelijke kansen komen naar voren als belangrijkste waarden, na het waarborgen van veiligheid. Deze worden volgens bijna de helft van de bevolking in de huidige samenleving onvoldoende bewaakt. Dat geldt ook voor de solidariteit. Als het gaat over zorg en onderwijs geeft de meerderheid van de bevolking de voorkeur aan meer gelijkheid en minder differentiatie op basis van verschillen tussen mensen.

Nederland verwacht meer van overheid

De helft van de Nederlanders (51%) is van mening dat de overheid niet weet wat voor problemen er in de samenleving zijn. 85% zegt meer geïnformeerd te willen worden over de resultaten die de overheid boekt. Kijken we naar de belangrijkste zorgen van de Nederlander, dan zien we dat het functioneren van de overheid dit jaar in de top-5 is gekomen, op de vijfde plaats. 60% zegt dat de Tweede Kamer door een onafhankelijke instantie geëvalueerd zou moeten worden.

Daarnaast vindt de burger dat de overheid op een flink aantal terreinen een grotere rol zou moeten spelen dan ze nu doet. Dit betreft onder meer het goed Nederlands leren aan immigranten, primaire levensbehoeften betaalbaar maken en ouderen verzorgen. Overigens ziet niet meer dan 50% zorgen voor de eigen ouders als taak van de burger. Maar ook zou de overheid volgens 81% openbaar vervoer moeten garanderen op verlieslijdende trajecten en is 53% voor subsidiëring van kinderopvang voor mensen die werken.

De overheidsbemoediging mag op sommige terreinen ook wat minder, zo laten de resultaten zien. Het gaat hier vooral om zaken als zondagsrust, gezond eten, ontwikkelingssamenwerking en kunst en cultuur.

Kijken we naar het lokale bestuur, dan is 37% tevreden over het functioneren van de burgemeester. Amsterdam steekt overigens daar met 61% ver boven uit. Drie kwart van de bevolking zegt de naam van de burgemeester te kennen. Wel is de helft (51%) voor het kiezen van de eigen burgemeester, vrijwel gelijk aan het percentage dat de minister-president wil kunnen kiezen. Hetzelfde geldt voor het referendum. Op lokaal niveau is 67% daar voor, versus 65% voor landelijke referenda.

Nederlanders vinden het belangrijk om zich in te zetten voor de eigen buurt. 86% ziet een nette en veilige buurt als een onderdeel van goed burgerschap. Drie kwart van de bevolking zegt hetzelfde over het helpen van burens en bijna iedereen zegt in de praktijk wel eens zijn burens te helpen. Naarmate de leeftijd oploopt, wordt die bereidheid groter, evenals de bereidheid voor het schoonhouden van de eigen stoep.

Bevolking ziet voor zichzelf een taak

Een meerderheid (67%) van onze bevolking vindt dat zij voldoende doet voor de samenleving en 46% vindt dat hetzelfde geldt voor de mensen in hun directe omgeving. Over anderen is de Nederlander een stuk negatiever: slechts 30% vindt dat Nederlanders in het algemeen voldoende doen voor de samenleving. Wordt de vraag omgedraaid, dan vindt de helft (51%) dat de samenleving voldoende voor hen doet. Deze vraag is echter inkomensafhankelijk: in de groep die minder dan €2500 verdient, is minder dan de helft is het daarmee eens.

Burgers verwachten dus veel van de politiek, niet alleen op het gebied van beleid, maar ook in het betrekken van de bevolking. Tegelijkertijd ziet de burger zijn eigen verantwoordelijkheid. Zo is 64% voor het invoeren van een sociale dienstplicht en vindt het merendeel dat de burgers zelf het meest verantwoordelijk zijn voor het in stand houden van de democratie. Meer dan drie kwart van de bevolking vindt ook dat burgers op de hoogte dienen te zijn van de Nederlandse cultuur en van wat er in de samenleving speelt.

Lidmaatschap van een politieke partij wordt gezien als de beste manier om de politiek te beïnvloeden. Daar stuiten we op een uitdaging voor de Nederlandse politiek, want slechts een klein deel van de bevolking is daadwerkelijk lid van een politieke partij, en maar 3% beschouwt lid zijn als onderdeel van goed burgerschap.

Een opvallende paradox in de resultaten is dat de groep die het meest negatief is, het minst bereid is tot politieke participatie en zich zelf het minst inzet voor de samenleving. Deze groep met het minste vertrouwen in het kabinet en de Tweede Kamer (26%) is bijvoorbeeld minder geneigd lid te worden van een politieke partij of een maatschappelijke organisatie, dan de groep die wel zijn vertrouwen uitspreekt (30%). Ook is deze groep minder geneigd om vrijwilligerswerk te doen.

Over 21minuten.nl

In de periode van 10 augustus tot 1 oktober hebben ruim honderdduizend mensen op 21minuten.nl hun mening gegeven over democratie en het functioneren van onze overheid. Deze derde editie van 21minuten.nl is een speciale editie met als thema democratie. In het najaar van 2007 wordt in ruim veertig landen een week lang aandacht besteed aan het thema democratie. De eerdere edities van 21minuten.nl in 2005 en 2006 polsten de mening van Nederlanders over de grote sociaaleconomische vraagstukken in Nederland.

Twee derde van de respondenten geeft in deze editie aan een inhoudelijke reactie van de politiek op de inzichten uit deze enquête van veel nut te vinden.

21minuten.nl is een onafhankelijk en belangeloos initiatief van McKinsey & Company, Motivaction International, Nederlandse Publieke Omroep, NRC Handelsblad, AD, Planet.nl en Porter Novelli en is onderdeel van de Publieke Zaak.

21minuten.nl 2007 wordt ondersteund door een comité van aanbeveling dat bestaat uit Ali Bouali, Lans Bovenberg, Job Cohen, Loek Hermans, Yvon Jaspers, Freek de Jonge, Agnes Jongerius, Annemarie Jorritsma, Wim Kok, Hans van Mierlo, Ed Nijpels, Alexander Rinnooy Kan, Yvonne van Rooy, Paul Schnabel, Coen Teulings en Bernard Wientjes.